

Ympärivuotinen monikäyttöreitti Honkivaaraan -investointihanke

1.6.2024 – 30.9.2025

1. Hankkeen taustaa

”Ranualla on Lapin hulppein pulkkamäki” (Lapin Kansa 10.2.2024).

Pulkkamäki sijaitsee noin yhdeksän kilometrin päässä Ranuan keskustasta Honkivaaran ulkoilualueella, jonka kunta osti vuonna 2022. Hankinnan jälkeen kunta on omalla kustannuksella investoinut alueelle muun muassa kaksi hirsistä puolikotaa tulipaikkoineen sekä 11-väyläisen frisbeegolf-radan. Kunta huolehtii alueen infran kunnossapidosta. Alue ja sen fasilitetit ovat maksutta käytettävissä.

Ranuan kunta siis panostaa Honkivaaraan. Lähitulevaisuudessa kunnan suunnitelmissa on laajentaa frisbeegolf-rata täysimittaiseksi, 18-väyläiseksi ja rakentaa alueelle alamäki-pyöräilyrata sekä luontopolku rakkakivialueelle.

Käsillä olevan hankkeen tarve lähtee Honkivaaraan jo tehdyistä ja suunnitteilla olevista toimenpiteistä sekä niiden myötä tunnistetuista alueen kehittämistarpeista matkailupotentiaalin hyödyntämiseksi:

Alue tarvitsee ympärivuotisen monikäyttöreitit Honkivaaraan.

Ranuan kirkonkylältä Honkivaaraan rakennettavan monikäyttöreitit pituus on noin 14 kilometriä, jota kunnostettavan reitin lisäksi täysin uutta reittiä on noin 10 kilometriä. Reitit rakentaminen täydentää ja laajentaa Ranualla olemassa olevan reitistöä. Valmiilla ympärivuotisella reitillä voisi kulkea maastopyörillä, huskyillä, poroilla, kelkoilla sekä kävellen ja hiihtämällä.

Ympärivuotinen monikäyttöreitti Honkivaaraan -hanke on Ranuan kunnan toteuttama yritysten toimintaedellytyksiä tukeva perusrakenteen investointihanke.

Hanke toteuttaa osaltaan Ranuan kuntastrategiaa ja elinkeino-ohjelmaa seuraavasti:

Ranuan kuntastrategia 2022 – 2030

Hankkeessa toteutetaan osaltaan kunnan visiota hyödyntämällä kestävästi rikkaan luontomme puitteita elinkeinotoimintaan.

” Visio: Ranua on rohkeasti uudistuva ja yritteliäs kunta, jonka elinvoima kumpuaa aktiivisesta yhteisöstä sekä monipuolisesta elinkeinoelämästä ja rikkaasta luonnosta” (kuntastrategia, s. 4).

” Yritysten ja työpaikkojen määrän kasvattaminen: ... , Etsitään ja houkutellaan uusia investointeja kuntaan” (kuntastrategia, s. 7).

” Matkailun edistäminen, vahvuuksina luonto ja eläinpuisto: Korostetaan Ranuan matkailumarkkinoinnissa ympärivuotisuutta ja luonnon tarjoamia harrastusmahdollisuuksia”, ... (kuntastrategia, s. 9).

” Luonnonympäristön vaaliminen: ..., Huomioidaan luonto- ja virkistysarvot kunnan päätöksenteossa ja toiminnassa” (kuntastrategia, s. 10).

” Luonnonympäristön vaaliminen: Hyödynnetään luontoa matkailun ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi” (kuntastrategia, s. 10).

Ranuan kunnan elinkeino-ohjelma 2023 – 2030

” Kiteytetään Ranuan vahvuudet yritysten toimintaympäristönä ja hyödynnetään niitä markkinoinnissa” (elinkeino-ohjelma, s. 9).

Yksi uusi Ranuan vahvuus yritysten toimintaympäristönä on Honkivaara ja sitä ympäröivä luonto.

Honkivaaran monikäyttöreitien rakentaminen on tukiehtoisena huomioitu Ranuan kunnanvaltuuston hyväksymässä kunnan vuoden 2024 talousarviossa toteuttamaan osaltaan kuntastrategian päämäärää ”Elinvoimainen ja kansainvälistyvä yritystoiminta” tavoitteina matkailun edistäminen ja uusien matkailupalveluyritysten syntyminen sekä päämäärää ”Kestävä elinympäristö” tavoitteena ympäristöystävällisten liikuntatapojen lisääminen.

Ympärivuotinen monikäyttöreitti Honkivaaraan – investointihanke vastaa yllä avattuihin tarpeisiin ja tavoitteisiin.

2. Hankkeen ohjelmaperusteisuus

Tämä hankesuunnitelma vastaa tunnistettujen kehittämistarpeiden ja Ranuan kunnan sekä sidosryhmien (ml. yrittäjien) kuntastrategiassa ja elinkeino-ohjelmassa ilmaiseman tahtotilan lisäksi Lapin aluekehitysohjelmien tavoitteisiin. Hanke kohdistuu matkailuun, joka on yksi Lapin kärkitoimialoista. Hanke tulee osaltaan edistämään seuraavien Lapin maakuntaa kehittävien ohjelmien kehittämiskohteiden strategisten painopisteiden tuloksellista toteutumista:

2.1. Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027. Täydennetty ohjelma-asiakirja

” Alueellisten siirtymäsuunnitelmien toimeenpanossa on käytössä seuraavat suunnitelmille yhteiset toimintatyytit: 1. Pk-yritysten kasvu, ..., toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen” (ohjelma-asiakirja, s. 104).

2.2. Lapin oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma

” Tuetaan mm: ... pk-yritysten mukautumista muutokseen, liiketoiminnan uusiutumista ja uuden yritystoiminnan kehittämistä” (JTF, s. 13).

” yritystoiminnan sijoittumista haittavaikutuksista kärsiville alueille kehittämällä yritysten toimintaympäristöä” (JTF, s. 13).

” Pilari 2: kestävään infrastruktuuriin (... luonto- ja ympäristöinfrastruktuuri)” (JTF, s. 16).

2.3. Lappi-sopimus 2022 – 2025

” Matkailutoiminnot muodostavat omat edelleen vahvistuvat vyöhykkeensä. ... Paikallisia matkailuvyöhykkeitä on kehittynyt Utsjoelle Tenojokivarteen, Ranuan ympäristöön, Meri-Lappiin ja Kilpisjärvelle.” (Lappi-sopimus, s. 26.)

”Lapin laajoihin valtion alueisiin, etenkin kansallispuistoihin sekä muihin luonto- ja virkistysalueisiin tukeutuvalla luontomatkailulla on keskeinen asema Lapin matkailussa. Pito- ja vetovoiman näkökulmasta Lapin luontokohteiden merkitys Lapille on erittäin merkittävä.” (Lappi-sopimus, s. 26.)

”Lapissa toteutettava matkailu perustuu kestävän kehityksen periaatteille. Niihin sisältyvät muun muassa paikallisten asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen ja luontoympäristöjen säilyttäminen matkailua kehitettäessä” (Lappi-sopimus, s. 26.)

” Lappi-sopimuksen tavoitteena on edistää Lapin monipuolista elinkeinorakennetta ja kasvattaa yritysten kilpailukykyä, samalla ylläpitäen tasapainoa luonnonvarojen ja luonnonolosuhteiden kanssa. Lapissa yrityksillä halutaan olevan hyvät edellytykset menestykseen ja kasvuun, ja tavoitteena on, että Lappia pidetään houkuttelevana sijoittumispaikkana elinkeinotoiminnalle.” (Lappi-sopimus, s. 33 – 34.)

” Yritysten kasvun, uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja toimialojen edistäminen tavoitteena monipuolistaa elinkeinorakennetta ja siten parantaa resilienssiä talouden rakennemuutoksia tai erilaisia häiriötiloja vastaan” (Lappi-sopimus, s. 34).

”Tärkeitä kehittämiskohteita ovat myös yritystoiminnan edellytysten parantaminen sekä yritysmyönteinen ilmapiiri” (Lappi-sopimus, s. 35).

” Lapin elinvoiman kannalta on tärkeää, että Lapissa on menestyviä ja kasvuhakuisia yrityksiä, joihin syntyy uusia työpaikkoja. Kuten jo edellä on todettu, näiden yritysten toimintaedellytysten, jatkuvuuden ja uusiutumisen tukeminen ovat Lappi-sopimuksen keskeisimpiä kehittämistavoitteita. Lisäksi edistämme uusien yritysten sijoittumista Lappiin, yritystoiminnan aloittamista, yrittäjyyteen kasvamista ja omistajanvaihdoksia.” (Lappi-sopimus, s. 38.)

2.4. Lapin matkailustrategia 2020 – 2023 (päivitys 2021)

” Lapin matkailun vetovoima pohjautuu vahvasti luontoon ja kulttuuriin.” (matkailustrategia, s. 14).

” Lappilainen luonto, ihmiset ja alueet ovat aitoja – niistä Lapin matkailun vetovoima syntyy. Maailman puhtain ilma, revontulet, yötön yö, kaamos, arktiset vedet ja arktisuus ovat aitoja olosuhteita ja Lapin matkailun vetovoiman lähteitä”. (matkailustrategia, s. 14.)

” Lapin matkailun pitkän tähtäimen tavoite on ympärivuotisen matkailun kehittäminen, jolloin sesonkiluonteisuus madaltuu” (matkailustrategia, s. 15).

” Viime vuosina ympärivuotisuus on kehittynyt hitaasti, mutta positiiviseen suuntaan. Kehityksen ajureina ovat toimineet luontoliikunnan arvostuksen kasvu ja muun muassa pyöräilyn huima suosio.” (matkailustrategia, s. 15.)

” Matkailuelinkeinon sosiaalinen toimilupa vaatii matkailun osalta tekoja toimintaympäristön kehittämiseksi” (matkailustrategia, s. 17).

”Lumettoman ajan matkailun kehittäminen tapahtuu tuotekonseptoinnin ja reittien infrastruktuurin kehittämisen avulla” (matkailustrategia, s. 20).

” Lumettoman ajan vetonauloja ovat luontoperustaiset aktiviteetit, kuten pyöräily, kalastus, polkujuoksu ja retkeily ...” (matkailustrategia, s. 23).

2.5. Lapin älykkään erikoistumisen strategia 2023 – 2027

”TAVOITE: Hyödyntää luontoa kestävien hyvinvointi- ja elämyspalveluiden lähteenä sekä vauhdittaa yritysten vastuullista kasvua” (älykäs erikoistuminen, s. 15).

”Kehitetään uusien hyvinvointi- ja elämyspalveluiden tuotteistamista erityisesti lumettomalle ajalle (esim. pyöräilymatkailu)” (älykäs erikoistuminen, s. 15).

”Parannetaan infrastruktuurin hyödynnettävyyttä lumettoman ajan palveluiden kehittämisessä” (älykäs erikoistuminen, s. 15).

”Hyvinvointi- ja elämyspalveluita tuottaa pääosin pienet yritykset, mutta myös kunnat tuottavat alueellaan liikunta- ja hyvinvointipalveluja ja ylläpitävät liikuntainfrastruktuuria.” (älykäs erikoistuminen, s. 15).

3. Hankkeen hakija

Hankkeen hakija on Ranuan kunta. Ranuan kunnalla on pitkä ja vankka kokemus ohjelma- perusteisesta kehittämisestä ja onnistuneiden investointi- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta. Ranuan kunnalla on myös laaja ja monipuolinen kokemus erilaisten maastossa olevien reitistöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta. Reitin suunnittelussa on hyödynnetty Sauli Höyhtyän Ranuan kunnan toimeksiannosta laatimaa opinnäytetyötä reittisuunnittelusta (ks. hankesuunnitelman kohta 6.). Reitin rakentaminen toteutetaan

kunnan teknisen osaston omana työnä, mukaan lukien työllistämistyö sekä kilpailutettavan yksityisen urakoitsijan työnä.

Hankkeen hallinnointi- ja koordinoitavastuu tulee olemaan Ranuan kunnan teknisellä osastolla. Hankkeen toteuttamista tukevat teknisen osaston substanssiosaamisen lisäksi kunnan hankeosaamis- ja viestintäresurssit. Kunnan osaamisresursseista muodostetaan moniammatillinen työryhmä hankkeen toteutuksen ajaksi.

4. Hankkeen kohderyhmät

Hankkeen välittömiä kohderyhmiä ovat ranualaiset ohjelmanpalveluyritykset ja ohjelmanpalveluja tarjoavat majoitusyritykset.

Hanke luo osaltaan toimintaedellytyksiä ja puitteita, jotta Ranua houkuttelee ja kuntaan sijoittuu myös kunnan ulkopuolelta tulevaa uutta yritystoimintaa.

5. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on ympärivuotisen monikäyttöisen matkailureitti-investoinnin avulla hyödyntää matkailun potentiaalia ja osaltaan tukea yritysten toimintaedellytyksiä ja -puitteita ylle kirjattujen aluekehitysohjelmien ja kunnan ohjelmien tavoitteiden mukaisesti.

Hankkeen välitön tavoite on uusi monitoimireitti, toimintaympäristö matkailuyrityksille.

Reitin rakentamisen keskipitkän aikavälin tavoitteena on

- tukea ranualaisten matkailuyritysten ohjelmanpalvelujen kehittämistä ja kehittymistä
- edistää uusien ranualaisten matkailualan yritysten syntymistä ja työllistämistä
- houkutella uusia matkailuyrityksiä sijoittumaan Ranualle
- edistää ympärivuotista matkailua ja erityisesti lumettoman ajan matkailua
- lisätä matkailijoiden viipymää Ranualla
- tukea kestäväen kehityksen periaatteita

6. Hankkeen toimenpiteet

Hankkeen konkreettiset toimenpiteet ovat ympärivuotisen monikäyttöreitien rakentaminen Honkivaaraan Ranuan kunnan teknisen toimiston henkilökunnan ja rakentamisesta opinnäytetyön Ranuan kunnan toimeksiantona laatineen Sauli Höyhtyän suunnitteleminen reitti- ja maastotöiden mukaisesti. Reitin yksityiskohtainen rakennusselostus on opinnäytetyön sivuilla 22 – 46. Rakentamisen vaiheet tullaan yksityiskohtaisesti avaamaan myös EURA 2021 -järjestelmän sähköisessä hankehakemuksessa.

Höyhty, S. 2023. Ranuan kunnan fatbike-reittisuunnitelma. Opinnäytetyö. Lapin ammattikorkeakoulu, Metsätalouden koulutusohjelma.

[Lapin AMKin opinnäytetyö \(theseus.fi\)](https://theseus.fi)

Reitin rakentaminen toteutetaan kunnan teknisen osaston omana työnä, mukaan lukien työllistämistyö sekä kilpailutettavan yksityisen urakoitsijan työnä. Hakija varaa oikeuden mahdollisesti tarvittaviin, yhdessä maanomistajien kanssa sovittaviin, reitin kulun muutoksiin hankkeen toteutuksen aikana.

7. Hankkeen vaikuttavuus, tulokset ja hyödynnettävyys

Reitin valmistuttua hankkeen välittömänä tuloksena on uusi monitoimireitti, toimintaympäristö matkailuyrityksille.

Reitin rakentamisen keskipitkän aikavälin vaikutuksina tavoitellaan

- ranualaisten matkailuyritysten ohjelmapalvelujen kehittymistä
- uusia työllistäviä ranualaisia matkailualan yrityksiä
- uusien matkailuyritysten sijoittumista Ranualle
- ympärivuotisen matkailun ja erityisesti lumettoman ajan matkailun lisääntymistä
- matkailijoiden viipymän kasvamista

Konkreettisen eläinpuiston alueen ja Honkivaaran välisen yhdysreitin lisäksi Ympärivuotinen monikäyttöreitti Honkivaaraan -investointihanke tukisi myös käynnissä olevan JTF-rahoitteisen Ranuan eläinpuiston ympäristö matkailun yritysekosysteemiksi -kehittämishankkeen (RYMY-hankkeen) toteutusta ja päinvastoin.

Hankkeen jälkeen Ranuan kunta vastaa yleisen matkailureitin ylläpidosta ja huoltamisesta. Reitin huollosta ja käytöstä ei peritä yrityksiltä eikä muilta käyttäjiltä mitään maksuja.

Lähitulevaisuudessa kunnan on tarkoitus jatkaa Honkivaaran kehittämistä edelleen. Vuoden 2024 talousarvioon on kirjattu Honkivaaran lisäalueiden ostaminen.

8. Hankkeen kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kustannusmalli: Flat rate 1,5 % investointi

Hankkeen kustannusarvio (alv. 0 %)

Rakentaminen	170 600 €
--------------	-----------

Yhteensä	170 600 €
-----------------	------------------

Hankkeen rahoitussuunnitelma

Lapin liitto: JTF ja valtio	70 %	119 420 €
------------------------------------	------	-----------

Ranuan kunta	30 %	51 180 €
---------------------	------	----------

Yhteensä	100 %	170 600 €
-----------------	-------	------------------